

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČETVRTI ODJEL

KONAČNA ODLUKA

O DOPUŠTENOSTI

Zahtjeva br. 48485/99
Nikola MLADENIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava zasjedajući 14. lipnja 2001. godine u vijeću u sastavu

g. G. RESS, *predsjednik*
g. A. PASTOR RIDRUEJO,
g. V. CAFLISCH
g. J. MAKARCZYK,
g. I. CABRAL BARRETO
gđa N. VAJIĆ,
g. M. PELLONPÄÄ, *suci*
i g. V. BERGER, *tajnik Odjela*

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev koji je podnesen 12. ožujka 1999. godine i registriran 1. lipnja 1999. godine,

uzimajući u obzir djelomičnu odluku o dopuštenosti od 7. rujna 2000.

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena država i odgovor na očitovanje koje je dostavio podnositelj zahtjeva,

nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

A. Okolnosti predmeta

Podnositelj zahtjeva je hrvatski državljanin, rođen je 1934. i živi u Kukuljanovu (Hrvatska). Tuženu državu zastupa njena zastupnica, gđa Lidija Lukina-Karajković.

Činjenično stanje predmeta, prema navodima stranaka, može se sažeti kako slijedi:

Prema podnositelju zahtjeva, on je 15. lipnja 1995. godine podnio ustavnu tužbu protiv presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*) od 7. rujna 1994. godine kojom je potvrđena prvostupanjska presuda kojom je podnositelj zahtjeva bio osuđen za ratne zločine protiv civilnog stanovništva. U to je vrijeme služio kaznu u zatvoru Lepoglava. Podnositelj zahtjeva prigovorio je pravičnosti postupka navodeći da su niži sudovi pogrešno utvrdili činjenično stanje i da su povrijeđena pravila postupka.

Prema navodima Vlade, ustavna tužba podnositelja zahtjeva podnesena je 18. srpnja 1995. godine.

Ustavni sud (*Ustavni sud Republike Hrvatske*) nije potvrdio prijam tužbe podnositelja zahtjeva.

24. rujna 1995. godine i 27. siječnja 1997. godine podnositelj zahtjeva zatražio je od Ustavnog suda da ubrza postupak. Njegova su pisma poslana iz zatvora Lepoglava te je na pismima naznačena adresa zatvor Lepoglava.

Uredbom Predsjednika Hrvatske od 28. svibnja 1997. godine na podnositelja zahtjeva primijenjen je oprost u odnosu na služenje ostatka kazne i on je pušten iz zatvora.

Budući da su u međuvremenu, zbog njegove osude za ratne zločine, podnositelj zahtjeva i njegova obitelj izgubili stanarsko pravo na stanu u Rijeci u kojem su prije toga stanovali, preselili su se u selo Kukljanovo, Hrvatska.

Prema navodima podnositelja zahtjeva, on je obavijestio vlasti zatvora Lepoglava o svojoj novoj adresi u Kukljanovu, kao i o svom tamošnjem telefonskom broju.

Prema navodima Vlade, podnositelj zahtjeva nije obavijestio niti Ustavni sud, niti vlasti zatvora Lepoglava o svojoj novoj adresi u Kukljanovu. U potporu ove činjenice Vlada je dostavila kopiju zatvoreničke iskaznice podnositelja zahtjeva gdje je jedina naznačena adresa ona u Rijeci, te nisu unesene nikakve daljnje promjene.

Nesporno je među strankama da podnositelj zahtjeva nije obavijestio Ustavni sud o svojoj novoj adresi.

Vlada nadalje tvrdi da je 3. ožujka 1998. Ustavni sud zatražio od podnositelja zahtjeva da dostavi kopiju pobijane presude. Pismo je poslano u zatvor Lepoglava. No, vlasti zatvora Lepoglava vratile su pismo navodeći da je podnositelj zahtjeva bio pušten iz zatvora i da živi na adresi u Rijeci.

Prema navodima Vlade, naprijed navedeni zahtjev Ustavnog suda poslan je podnositelju zahtjeva na adresu u Rijeci 16. ožujka 1998. godine. No, on je vraćen sudu uz navod da podnositelj zahtjeva više tamo ne živi. 30. ožujka 1998. godine učinjen je još jedan neuspjeh pokušaj da se pismo Ustavnog suda dostavi podnositelju zahtjeva na istu adresu.

2. travnja 1998. godine sud je stavio pismo upućeno podnositelju zahtjeva na svoju oglasnu ploču, gdje je ostalo objavljeno do 15. travnja 1998. godine.

28. rujna 1998. godine Ustavni je sud obustavio postupak povodom ustavne tužbe podnositelja zahtjeva. Naveo je da podnositelj zahtjeva nije dostavio kopiju pobijane presude te da su se pisma koja su nakon toga slana podnositelju zahtjeva vratila Sudu uz navod da podnositelj zahtjeva ne živi na naznačenoj adresi. Sud je smatrao da je podnositelj zahtjeva povukao svoju tužbu.

21. listopada 1998. godine podnositelj zahtjeva još je jednom zatražio od Ustavnog suda da ubrza postupak povodom njegove ustavne tužbe, navodeći svoju adresu u Kukljanovu.

27. listopada 1998. godine Ustavni je sud poslao pismo podnositelju zahtjeva obavješćujući ga da je postupak obustavljen.

6. studenog 1998. godine podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za ponavljanjem postupka, iako prema hrvatskom pravu ne postoji takva mogućnost u odnosu na postupak pred Ustavnim sudom. 27. siječnja 1999. godine zatražio je od Ustavnog suda da odgovori na njegov zahtjev. Nije primio nikakav odgovor.

B. Mjerodavno domaće pravo

Mjerodavne odredbe Poslovnika Ustavnog suda (*Poslovnik Ustavnog suda Republike Hrvatske* - ("Narodne novine", broj 29/94) propisuju kako slijedi:

Članak 25. propisuje da ako pismeni podnesak stranke ne sadrži informacije koje su sudu potrebne, sud mora uputiti dotičnu stranku da u određenom roku dostavi te informacije. Ako stranka ne postupi po uputama suda, sud će smatrati da je stranka povukla svoje podneske.

Članak 36. propisuje da će, kad stranci nije moguće dostaviti pisma ili odluke suda, ista biti stavljena na oglasnu ploču suda.

Članak 51., stavak 2. propisuje da stranka, pri podnošenju ustavne tužbe, mora podnijeti prijepis osporene odluke.

Mjerodavni dijelovi Ustavnog zakona o Ustavnom sudu iz 1991. godine (*Ustavni zakon o Ustavnom sudu*) propisuju kako slijedi:

Članak 30.

“Odlukom kojoj se usvaja tužbeni zahtjev, pobijana odluka kojom je povrijeđeno ustavno pravo ukida se i predmet se vraća nadležnom tijelu na ponovljeni postupak.”

PRIGOVOR

Podnositelj zahtjeva prigovara da je bio lišen učinkovitog pravnog lijeka zbog činjenice da je Ustavni sud obustavio postupak povodom njegove ustavne tužbe.

PRAVO

Podnositelj zahtjeva prigovara da je Ustavni sud obustavio postupak povodom njegove ustavne tužbe, budući da e pogrešno smatrao da ju je on povukao. On navodi nadalje da je zbog obustave postupka pred Ustavnim sudom lišen mogućnosti da se ispituju navodi o povredama njegovih ustavnih prava.

Sud je ispitao ovaj prigovor na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj“

2. Vlada prvo tvrdi da je dio zahtjeva koji se odnosi na događaje koji su se dogodili prije 5. studenog 1997. godine, kad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku, izvan nadležnosti Suda *ratione temporis*.

S tim u vezi Sud podsjeća da je Hrvatska priznala nadležnost Suda da zaprima zahtjeve “od svake osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca koji tvrde da su žrtve povrede od strane Hrvatske prava priznatih Konvencijom, koja povreda je počinjena bilo kojim činom, odlukom ili događajem koji se dogodio nakon 5. studenog 1997. godine”. Slijedi da razdoblje koje Sud treba razmotriti počinje 5. studenog 1997. godine.

Glede činjeničnog stanja ovog predmeta Sud podsjeća da je podnositelj zahtjeva podnio svoju ustavnu tužbu 1995. godine. No, Ustavni sud nije odlučio obustaviti postupak u predmetu podnositelja zahtjeva prije rujna 1998. godine, dakle dosta nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku. U takvim okolnostima Sud ne nalazi da je spriječen *ratione temporis* ispitati uloženi prigovor te stoga u tom pogledu odbacuje prigovor Vlade.

b) Vlada nadalje tvrdi da zahtjev nije sukladan *ratione personae* odredbama Konvencije, jer je postupak pred Ustavnim sudom obustavljen uslijed propusta podnositelja zahtjeva da obavijesti Ustavni sud o svojoj novoj adresi. Stoga da podnositelj zahtjeva nije žrtva nikakve povrede prava zajamčenih Konvencijom jer je do obustave postupka na koji prigovara došlo njegovom krivnjom.

Sud podsjeća, da je prema njegovoj stalnoj sudskoj praksi, zahtjev nesukladan *ratione personae* s odredbama Konvencije kad je podnesen protiv države koja nije stranka Konvencije ili protiv privatne osobe ili kad podnositelj zahtjeva ne dokaže da bi mogao biti žrtvom povrede prava iz Konvencije.

Sud, međutim, primjećuje da je ovaj zahtjev podnesen protiv države koja je ratificirala Konvenciju, i protiv odluke Ustavnog suda da obustavi postupak povodom ustavne tužbe podnositelja zahtjeva. Nadalje, podnositelj zahtjeva može tvrditi da je žrtva povrede prava zajamčenih Konvencijom, jer navodi da je činjenica da je postupak pred Ustavnim sudom obustavljen bez donošenja odluke o osnovanosti

njegove tužbe povrijedila njegovo pravo na pristup sudu, a što će Sud ispitati na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije.

Stoga prigovor nesukladnosti zahtjeva *ratione personae* treba odbaciti.

(c) Vlada također poziva Sud da zahtjev proglašeni nedopuštenim na osnovi toga što podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva. U tom pogledu navode da je ustavna tužba podnositelja zahtjeva proglašena nedopuštenom, jer nije dostavio, zajedno sa ustavnom tužbom, kopiju pobijane presude.

Sud primjećuje da podnositelj zahtjeva prigovara da je povrijeđeno njegovo pravo na pristup sudu, jer je Ustavni sud obustavio postupak povodom njegove ustavne tužbe. U tom pogledu nije bilo nikakvog domaćeg pravnog sredstva koje bi trebalo iscrpiti.

Stoga treba odbaciti prigovor Vlade koji se odnosi na neiscrpljivanje domaćih pravnih sredstava.

(d) Glede biti prigovora Vlada poziva Sud da zahtjev proglašeni nedopuštenim kao očito neosnovan. U tom pogledu tvrde da podnositelj zahtjeva nije uz svoju ustavnu tužbu dostavio i kopiju pobijane presude. Nadalje, nakon što je otpušten iz zatvora Lepoglava, da nije obavijestio ni Ustavni sud, ni vlasti zatvora Lepoglava o svojoj novoj adresi. Tako da je spriječio Ustavni sud da mu dostavi pismo kojim ga upućuje da dostavi kopiju pobijane presude. Stoga da je Ustavni sud samo slijedio svoj poslovnik, te pismo podnositelju zahtjeva stavio na svoju oglasnu ploču. Budući da podnositelj zahtjeva nije nikada ispunio zahtjev da dostavi kopiju pobijane presude, Ustavni je sud konačno smatrao da je on povukao svoju tužbu, te je, u skladu s tim, obustavio postupak.

Podnositelj zahtjeva ne slaže se s Vladom i tvrdi da je o svojoj novoj adresi obavijestio vlasti zatvora Lepoglava, i da je Ustavni sud mogao pitati vlasti zatvora Lepoglava za njegovo novo boravište. Nadalje, iako je bio u zatvoru Lepoglava na adresi poznatoj Ustavnom sudu, sud nije nikada tijekom tog razdoblja s njim komunicirao. Ustavnom je sudu trebalo više od tri godine da ga pozove da mu dostavi kopiju pobijane presude.

Sud podsjeća da članak 6. stavak 1. sadrži jamstvo poštenog suđenja, čiji je jedan od vidova pristup sudu. Stupanj pristupa koji daje nacionalno zakonodavstvo mora biti dovoljan da osigura pravo pojedinca na sud, uzimajući u obzir načelo vladavine prava u demokratskom društvu. Da bi pravo na pristup bilo učinkovito, pojedinac mora imati jasnu, praktičnu mogućnost pobijati akt koji vrijeđa njegova prava (vidi presudu *Bellet v. France* od 4. prosinca 1995., Serija A, br. 333-B, str. 41, st. 36).

Sud nadalje podsjeća da članak 6. stavak 1. ne jamči pravo na pokretanje postupka pred Ustavnim sudom. No ipak, od države ugovornice koja uvede mogućnost pobijanja ustavnosti odluka nižih sudova, može se tražiti da osobama unutar svoje nadležnosti osigura da pred Ustavnim sudom uživaju temeljna jamstva iz članka 6. (vidi *mutatis mutandis*, osobito presudu *Delcourt v. Belgium* od 17. siječnja 1970., Serija A, br. 11, str. 14-15, st. 25.).

Sud je potpuno svjestan posebne uloge i položaja Ustavnog suda, čiji je zadatak osigurati da se zakonodavne, izvršne i sudske vlasti pridržavaju Ustava i koji, u onim državama koje su predvidjele pravo na individualnu tužbu, pruža dodatnu pravnu zaštitu građanima na nacionalnoj razini u pogledu njihovih temeljnih prava zajamčenih Ustavom (vidi presudu *Sussmann v. Germany* od 16. rujna 1996., *Reports* 1996-IV, str. 1171, st. 37.).

Sud podsjeća i da je u jednom broju predmeta morao ispitati pitanje primjenjivosti članka 6. stavka 1. Konvencije na postupak pred Ustavnim sudom, te je utvrdio da postupak pred Ustavni sudom u načelu nije izvan opsega članka 6. stavka 1. (vidi naprijed citiranu presudu *Sussman*, st. 39.).

Tako Sud primjećuje da je prema njegovoj dobro utvrđenoj sudskoj praksi o tom pitanju mjerodavan test za utvrđivanje spada li postupak pod članak 6. stavak 1. Konvencije, čak i ako je vođen pred Ustavnim sudom, to je li ishod odlučan za utvrđivanje građanskih prava i obveza podnositelja zahtjeva ili kaznenih optužbi protiv njega (vidi *mutatis mutandis* naprijed citiranu presudu *Sussman*, st. 41., i presudu *Pammel i Probstmeier v. Germany* od 1. srpnja 1997., *Reports* 1997-IV, str. 1109, st. 53. i str. 1135, st. 48.).

Ovaj se predmet tiče osude podnositelja zahtjeva za ratne zločine. Nakon presude Vrhovnog suda, jedini put koji je bio otvoren podnositelju zahtjeva bila je ustavna tužba kojom je ustvrdio da je došlo do povrede njegovog ustavnog prava na pošteno suđenje. U slučaju uspješne žalbe, Ustavni se sud ne bi ograničio na utvrđivanje koje su odredbe hrvatskog Ustava prekršene. On bi ukinuo pobijanu presudu i vratio predmet na ponovni postupak (vidi članak 30. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu iz 1991.). U takvim okolnostima, podnositelj zahtjeva mogao bi postići da se kaznene optužbe protiv njega ponovno utvrde u svjetlu odluke Ustavnog suda. Stoga je postupak pred Ustavnim sudom bio odlučan za utvrđivanje kaznenih optužbi protiv podnositelja zahtjeva.

No, način primjene članka 6. na postupak pred Ustavnim sudom ovisi o posebnim značajkama dotičnog postupka, mora se uzeti u obzir ukupnost postupka u domaćem pravnom poretku i uloga Ustavnog suda u njemu (vidi, *mutatis mutandis* presudu *Monnell and Morris v. the United Kingdom* od 2. ožujka 1987., Serija A, br. 115, st. 22., para. 56.).

Nije zadatak Suda zamijeniti nadležne hrvatske vlasti u određivanju najprikladnije politike za rad Ustavnog suda. Stoga će se ograničiti na ispitivanje specifičnih pitanja koja su pred njim (vidi, između mnogo drugih izvora, *mutatis mutandis* presudu *Philis v. Greece* od 27. kolovoza 1991., Serija A, br. 209, str. 21, st. 61.).

U tom pogledu Sud podsjeća da je hrvatsko pravo pružilo podnositelju zahtjeva mogućnost podnošenja ustavne tužbe za pobijanje odluka nižih sudova pred Ustavnim sudom. Sud je, međutim, obustavio postupak zbog činjenice da se podnositelj zahtjeva nije pridržavao formalnih zahtjeva.

Sud smatra da se je od podnosioca zahtjeva moglo razumno očekivati da Ustavnom sudu dostavi svoju novu adresu kako bi imao gotov pristup svakoj pošti adresiranoj na njega, osobito s obzirom na to da je podnio ustavnu tužbu te je očekivao da će doći do daljnjeg dopisivanja s Ustavnim sudom. Vlasti se ne mogu smatrati odgovornima za sprečavanje njegovog pristupa sudu zato što podnositelj zahtjeva nije poduzeo nužne korake da osigura prijam svoje pošte te se tako nije mogao pridržavati zahtjeva Ustavnog suda da dostavi kopiju pobijane odluke (vidi *mutatis mutandis*, presudu Hennings v. Germany od 16. prosinca 1992., Serija A 251-A, str. 11, st. 26.).

Stoga se ne može reći da je podnosiocu zahtjeva zaniževano pravo na pristup sudu.

Slijedi da je ovaj prigovor očito neosnovan i da ga treba odbiti u skladu s člankom 35. stavcima 3. i 4. Konvencije.

Iz tih razloga, Sud jednoglasno

Progllašava zahtjev nedopuštenim.

Vincent Berger

Georg Ress

Tajnik

Predsjednik